

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez pocztu: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercyja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRENUMERATA.

Za drugi kwartał 1855 od 1go kwietnia do ostatniego czerwca wynosi:

NA GAZETĘ LWOWSKĄ z DODATKIEM dziennym i tygodniowym, i z ROZMAITOŚCIAMI:
dla odbierających (w miejscu : : : : 3 złr. 45 kr.
(pocztą : : : : 4 złr. 30 kr.

PRZEGŁAD.

Monarchya Austriacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Niemce. — Szwecya. — Rosya. — Turcya. — Z teatru wojny. — Doniesienia z ostatniej pocztu. — Wiadomości handlowe. — Kronika.

MONARCHYA AUSTRIACKA.

Sprawy krajowe.

Lwów, 21. marca. Zakład wychowawczy ciemnych we Lwowie pod protektorem Jego Excelencyi hr. Agenora Gołuchowskiego, Namiestnika Jego c. k. Mości w Galicyi, zawdzięcza względem w obywatelstwie nowe łaski i dary, i znajduje w niewygasłej szczodrości obywatelskiej coraz stałsze zaopatrzenie przyszłości swojej. JW. hrabia Wit. Żeleński, dziedzic Brzeska, pragnąc przyczynić się do wzrostu i pomyślności kwitnącego zakładu i nadal, oświadczył listem pisany na ręce JE. pana Namiestnika, że poświęca dla zakładu ciemnych we Lwowie 1000 złr. m. k. w obligacyach indemnizacyjnych z poleceniem, ażeby suma ta wniesiona została na stały fundusz przytułku i wychowania kalek pozbawionych wzroku. Wdzięczny zakład zapisuje szlachetnego dawcę między fundatorami swemi, i do potomnej pamięci chowa imię jego, a swego poręczyciela pomyślnej przyszłości.

Czerniowce, 14. marca. Wysokie ministerium handlu potwierdziło powtórny wybór aptekarza p. Wilhelma Alth na prezydenta, a speditora p. Marka Zucker na wiceprezydenta izby handlowej i przemysłowej w Czerniowcach na rok 1855.

Wiedeń, 16. marca. Dotychczasową dyrekcję podatków w Krakowie dla terytorium przydzielonego tamtejszemu rządowi krajowemu zamieniono w zupełną krajową dyrekcję finansów oddzielną od dyrekcji we Lwowie, a z rozpoczęciem czynności nowej krajowej dyrekcji finansów zniesiono istniejącą obecnie w Krakowie dyrekcję podatków. (L. k. a.)

Wiedeń, 16. marca. Jego c. k. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z dnia 3. marca 1855 nadać katedrę budownictwa przy c. k. akademii technicznej we Lwowie suplentowi tego naukowego zawodu Adolfowi Gabriely.

Hiszpania.

(Deputacye miejskie otrzymały osobne znaki. — Doniesienia z wyspy Kuby.)

Prowincyalna deputacya Madrytu pisze *Gaz. Wiéd.* z dnia 16. marca prosiła Królowę o pozwolenie noszenia na publicznych uroczystościach itp., na których się znajdują jej członkowie, osobnego znaku, po którymby się rozeznawali. Rozporządzeniem Jej Mości Królowej w trzech artykułach, podpisanem przez ministra spraw wewnętrznych pozwolono tego znaku; składać się ma z złotego medalu z herbem prowincyi emailowanym, a nosić się będzie na złotej i zielonej wstążce na szyi. Taką samą wstążkę pozwolono nosić członkom wszystkich deputacyi prowincjonalnych z właściwym herbem swej prowincyi.

Do dziennika „K. Z.” piszą z Hawanny pod dniem 9. lutego: Hiszpania powierzyła wyspę Kubę rządowi generała José de la Concha, jedyńemu, który podołać umie trudnym stosunkom kraju. Jego godłem jest: Zgoda z północnymi Amerykanami i usunięcie wszystkiego, co tak często wiodło do nieporozumienia; ale oraz opór najsilniejszy, ktoby usiłował weleć Kubę do Stanów amerykańskich. Przytem zaś oświadcza otwarcie, że także podobnie jak dawniej Lopeza stracić pana Quitman i jego towarzyszy, jeżeli z bronią w ręku popadną mu w ręce. Często widywać generała Concha na placu

musztry. Hiszpania ma w Hawannie znaczną siłę zbrojną i korpusy wszelkich gatunków broni dobrze uorganizowane, zwłaszcza artylerją, tylko że zamiast koni używa mułów. Prócz tego zamyślają uorganizować milicję murzynów, liczącą 8000 ludzi. Czarna ludność sprzyja w całej masie jenerałowi, ludzki i hojny umiał jej przychylności zjednać. Obawiają się wyładowania ochotników Quitmana i Harpera z Luzyany. Główna kwatéra Quitmana była ostatniemi czasy w Natchez, bo w Nowym Orleanie mniej się czuł bezpiecznym. Ale przybyły dnia 8. lutego z Orleanu statek pocztowy nie zapowiada niebezpieczeństwa. Okręta Quitmana stały spokojnie w porcie, a cała banda jego nie liczyła nad 2000 ludzi. Z tem wszystkiem dla przezorności odpłynęło 5 hiszpańskich okrętów wojennych, stojących w Hawannie, i okrążają wybrzeża. Wiadomo, że przy pomyślnym północnym wietrze, który panuje w tej porze roku, dostają się zagłowe okręta w pięciu lub sześciu dniach z Nowego Orleanu do Kuby. Przybyły dwa angielskie okręta liniowe z stacyi w Jamajce, i sadzą powszechnie, że angielski komendant ma w poleceniu dawać Hiszpanom zbrojną pomoc w przypadku niebezpieczeństwa.

Anglia.

(Sprawy w parlamencie 9. marca. — Interpelacya lorda Derby względem administracyi kolonii. — Komisya śledcza. — Spokojność w Australii przywrócona.)

Londyn, 10. marca. Na wczorajszem posiedzeniu izby wyższej pytał Lord Derby, co się stanie z administracją kolonii w ciągu długiej nieobecności Lorda John Russell? Dla Sir G. Greya, który zastępuje ministra kolonii, musi być zbyt przykrym podwójny ciężar, gdyż jak wiadomo zdrowie jego wcale niedomaga. Czy nie mógłby prezydent rady oznaczyć mniej więcej powrotu Lorda John Russell? Na to odpowiedział Lord Granville podług dziennika „Times” w następujący sposób: Lord John Russell pojechał do Wiednia w tym zamiarze, by wejść w układy o pokój; może się wydarzyć nieszczęśliwym sposobem, że układy te od razu przerwane zostaną; w takim razie niepodlega żadnej wątpliwości, że znaczny Lord natychmiast powróci i nieobecność jego w Londynie byłaby w istocie bardzo krótka; gdyby zaś sprawa wzięła szczęśliwszy obrót, natenczas, mogę zapewnić szanownego interpelanta, nie zabawi znaczny Lord dłużej, niż potrzeba będzie. Lord John pojechał do Wiednia ułożyć wielkie, ogólne podstawy, na których ma być zawarty traktat pokoju. Jeżeli podstawy te zostaną przyjęte i w istocie ustali się nadzieja pokoju, wówczas niewidzę potrzeby, by bawił tam dłużej dla oznaczania szczegółów i formalności traktatu, i mogę zapewnić szanownego interpelanta, że natem jest życzeniem i zamiarem Lord John Russell powrócić najpóźniej około wielkanocy do Londynu. Zresztą zdaje mi się, że nieobecność sekretarza państwa nie przynosi żadnego uszczerbku sprawom publicznym; Sir G. Grey miałby największe prawo uważać się, gdyż włożono na niego bardzo przykry obowiązek.... Spodziewam się jednakże, że ani interesa kraju ani też kolonii nie stracą na tem bynajmniej, jeżeli Sir G. Grey będzie w ciągu nieobecności Lorda John Russell zawiadywał urzędem, z którym jak najdokładniej jest obeznany.

— Posiedzenia śledczej komisji Roebucka odbywają się bez przerwy. Dotychczas nie odkryto nic takiego, coby mogło wywrzeć szkodliwy wpływ na dalszy tok wojny lub przymierze z Francją; z drugiej strony zaś unikają członkowie komisji, przejęci bez wątpienia temi samymi względami, wszelkich takich szczegółów, których nie byłoby się wahać dochodzić w razie odbywanego tajemnie śledztwa.

— Podług doniesień z Melbourne z 18. grudnia nie wydarzyło się już w tej okolicy żadne dalsze zakłócenie spokojności. W kopalniach złota w Ballaracie proklamowano 6. grudnia prawo wojenne, a główni przewodzący Diggerów byli uwięzieni. Oczekiwano powszechnej zmiany urzędników. W Hobart-Town pokazywano próbkę węgla z odnogi Spring, nieustępujących w niczem najlepszym węglom z zatoki Arthur. W Tasmanii miano odkryć obfite pokłady złota.

(Abbl. W. Z.)

(Metyng przyjaciół pokoju.)

Pod prezydencją Jerzego Wilson odbył się dnia 6. w Manchesterze meeting przyjaciół pokoju. Głównym mówcą był p. Bright, który znowu dowodził, że lud angielski i parlament byli dotychczas zaślepieni względem kwestyi wojny. Jednak sądzi, iż się nie myli utrzymując, że spokojniejszy charakter przybrało usposobienie umysłów w kraju. Jeżeli lordowi Palmerston powiedzie się teraz przywieść do skutku traktat pokoju, tedy ani dziesięciu członków izby niższej nie będzie się temu przeciwić. A jeźliby lord Palmerston albo lord John Russell chcieli się oddalić od pierwszych swoich propozycji, stawiali nowe trudności, albo też razem z Cesarzem Francuzów podawali obszerniejsze, niż dotychczasowe warunki, tedy przeciw tak szkodliwemu, antynarodowemu i złemu rządowi zamyśla on sam wszelkimi siłami się opierać.

Francya.

(Okólnik zalecający ogledność redaktorom gazet.)

Minister spraw wewnętrznych wydał następujący okólnik do prefektów:

„Dnia 10. lutego b. r. wytknął *Monitor* dziennikarstwu dokładnie wszystkie niedogodności, jakie wynikają z publikacji nadesłanych doniesień o wojskowych sprawach z teatru wojny w Krymie, tudzież z ogłoszenia listów, które oficerowie i szeregowcy pisując do krewnych.

W namienionym artykule wyświecono niedogodności tych publikacji, które są tem niebezpieczniejsze, że dają nieprzyjacielowi wiadomość o planach i atakach ułożonych przez komenderujących generałów.

Pomimo tego napomnienia nieprzeszły niektóre dzienniki zamieszczać w swych kolumnach mniej więcej dokładne korespondencje o liczbie nadchodzących do Krymu posyłek wojskowych o wzniesieniu częścią rozpoczętych, częścią ukończonych baterii w około oblezionej fortecy.

Jeden dziennik wychodzący w prowincyi posunął się w swych podaniach z doniesieniem, że pomiędzy żołnierzy rozdano dodatkowe ładunki z rozkazem przygotować się do walki; w innym miejscu powiedziano: „wzniesione na pewnym miejscu maskowane i ukryte baterie rozpoczną ogień w chwili przypuszczenia szturm.”

Ważną jest rzeczą, ażeby odniosły należyty skutek odezwy rządu, wymierzone do redaktorów pism peryodycznych; powtórne napomnienie będzie dostatecznem, ażeby się na przyszłość wstrzymywali od ogłoszenia szczegółów o zbrojnych siłach armii sprzymierzonych, rozstawieniu ich, obrótach zaczepnych i o domniemanych planach, o sposobach ataku generałów, a nakoniec zaniechali wszelkiej korespondencji wojskowej, niezawierającej skreślenia bitwy albo też ukończonego już wojennego wypadku.“

(Rewia. — Założenie domu przytułku dla robotników ogłoszone.)

Paryż, 11. marca. Wczoraj w południe odbył Cesarz na dziedzińcu tuileryów zapowiadany przegląd pożegnania nad 9. i 32. pułkiem liniowym, które będą stanowić część jedenastej dywizyi armii w Oryencie. Cesarz przejechawszy front obu pułków, kazał pułkownikowi podać spis oficerów, podoficerów i szeregowców, mających prawo do dekoracji i sam doręczał im osobiście order legii honorowej. Oficerów obu pułków wezwano częścią na dziś, częścią na jutro do cesarskiego stołu. Pułk 32 odjedzie jutro, a dziewiąty dnia 13. kolejną żelazną do Toulonu. Dotychczasowe ich kasarnie zajmą niezwłocznie dwa inne pułki, które z przyległych okolic przybędą.

— 11. marca. *Monitor* donosi o nowych przepisach na korzyść robotników. Wyszedł już w tej mierze dekret cesarski, a w oświadczeniu wstępnem mówi p. Billault, że tak dla rannych na wojnie urządzony ma być przytułek i dla „robotników przemysłu,“ gdzie będą pielęgnowani przez cały czas choroby, lub w razie potrzeby otrzymując przytułek dożywotni. Pierwszy zakład tego rodzaju stanie na próbie pod Paryżem w dwóch posiadłościach koronnych w Vincennes i Vesinet (przy kolei żelaznej wiodącej do St. Germain), gdzie przyjmowani będą chorzy lub pokaleczeni robotnicy, jeżeli pracowali przy budowach publicznych lub u takiego przedsiębiorcy, który opłaca składkę przypadającą, lub którzy należą do stowarzyszenia pomocy wzajemnej, mogącego przykładać się do kosztów kuracji. Za robotników przy budowach publicznych ponosić muszą na przyszłość kosztu kuracji sami przedsiębiorcy w ten sposób, że od sumy ryczałtowej ich przedsiębiorstwa odciągają się będzie 1 od sta. Inne koszty pokryte być mają dobrowolnymi składkami fabrykantów i dawców prywatnych. (Zeit.)

Szwajcarya.

(Angielska legia cudzoziemska niepewna. — Uspokojenie kantonu Tessyńskiego.)

Berna, 10. marca. Szwajcarów zgłaszających się do angielskiej legii cudzoziemskiej uwiadomiono, że utworzenie tej legii odrzuczone, zgłoszenie się ich wzięto jednak do wiadomości i niebawem będą zawiadomieni o przyjęciu lub nieprzyjęciu. — Stan rzeczy w kantonie Tessyńskim znowu się uspokaja. Usiłowaniami komisarza federacyjnego powiodło się wyjednać u rządu rozpuszczenie zbrojnych hufców i niebędą już zwołane. W razie niepokojów będą zwołane wojska regularne. (Zeit.)

Do Berny (8. marca) przybył konserwacyjny członek wielkiej rady Tessynu, Pedrazzini w towarzystwie innych zastępców tamtejszej

szej opozycji, przedłożyć radzie federacyjnej zażobę na gwałty radykalizmu w jego okręgu.

Wielka rada Solury uchwaliła 50 głosami przeciw 27 zaprowadzić cielesną chłostę jako karę, ale tylko na osoby dopuszczające się powtórnie złodziejstwa i włóczęgi.

Reformy konstytucyi przyjęto w Tessynie w 31 okręgach, a w 6 odrzucono. W ogóle okazało się 7704 głosów za, a 1861 przeciw przyjęciu.

Niemce.

(Zamiar zakładania kolonii chrześcijańskich w Palestynie.)

Dziennik *Zeit* donosi: Do *Towarzystwa zbierania się ludu Bożego w Palestynie* zgłosiło się jak słychać około 500 rodzin i pojedynczych osób na wyprawę do ziemi obiecanej. — Towarzystwo chce zebrać 10.000 rodzin; brakuje więc jeszcze wiele do uzupełnienia żądanej liczby. Ażeby tem pewniej osiągnąć swój cel, wydało towarzystwo statuta, które wkrótce drukiem będą ogłoszone. Zasadą, według których urządzone ma być przyszłe socyalne życie w Palestynie, są biblijno-komunistyczne, równie jak niegdyś ziemię obiecanej kraju podzielono w równych częściach między dzieci Izraelu, a co 50 lat następował rok jubileuszowy zrównywiający napowrót posiadłość gruntów, tak też podobny plan założono dla przyszłych chrześcijańskich mieszkańców Palestyny; każda rodzina otrzyma około 25 morgów pola, co na 10.000 rodzin uczyni znaczną przestrzeń ziemi. Co towarzystwo dalej pocznie, kiedy sejm związkowy odrzucił jego propozycje, niewiadomo jeszcze; ale zdaje się, że oczekiwać będzie na skutek, jaki wywrze ogłoszenie statutow, w których bliżej objaśni swoje dążności i środki. (Zeit.)

Szwecya.

(Zaprowadzenie miary i wagi decymalnej.)

Sztokholm, 27. lutego. Do najważniejszych projektów, które rząd przedłożył ostatniemu sejmowi (1853/54), i które uzyskały jego przyzwolenie, należy projekt o zaprowadzeniu decymalnego systemu w monecie, miarze i wadze. Wydane dnia 3. lutego król. rozporządzenie o monecie państwa zawiera następujące główne przepisy: Jednostajność rachunku postanawia się do wartości $\frac{1}{4}$ talara w srebrze; odpowiada talarowi państwa, długowi państwa (bankocetlowi) czyli 32 szylingom banku, i ma nazwę ryksdaler, ryksmynt (talar państwa, moneta państwa). Będą bite srebrne monety w kwocie 4, 2, 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{10}$ tal., moneta państwa = 400, 200, 100, 50, 25 i 10 Oere. Dotychczasowe gatunki monety pozostają w powszechnym obiegu aż do dalszego rozporządzenia.

Rosya.

(Reskrypt Cesarski do księcia Menżykowa.)

Petersburg, 8. marca. Dzienniki tutejsze przytaczają między innymi reskryptami cesarskimi i następujący do generała-adju-tanta księcia Menżykowa:

„Książę Alexandre Sergiejewicz! Najdostojniejszy ojciec Mój powziął ze szczerem ubolewaniem jeszcze w ostatnich dniach Swej niezmordowanej czynności w obronie kościoła i ojczyzny wiadomość o tem, że stan zdrowia Waszego niedozwalał Wam wypełniać dłużej w Krymie ciężkich obowiązków naczelnego wodza sił lądowych i morskich. Zgodnie z prośbą Waszą i z postanowieniem świętej pamięci Cesarza, uwalniam Was z tego stanowiska i jako szefa głównego sztabu marynarki, tudzież jako jeneralnego gubernatora Finlandyi, abyście mieli dość czasu zająć się poratowaniem zdrowia Waszego. Pozostawiam Was jednak przy godności generała-adju-tanta i członka rady państwa, i wyrażam Wam uznanie Moje za poświęcenie się, z jakim mimo słabości zdrowia dopełnialiście powierzonych Wam tak ważnych i mozołnych obowiązków. W załobie Naszej po zgonie dobroczyńcy Naszego pociesza Nas szczególnie ta prawdziwie rosyjska waleczność, z jaką wojsko stojące pod Waszem dowództwem odparło wszystkie usiłowania nieprzyjaciela. Podziękujcie w Mojem imieniu wszystkim wytrwałym obrońcom Sebastopola za te świetne czyny, jakimi dzieje nasze wojenne wzbogacili; przeniesiony do wiecznego życia Cesarz i Naczelnik wojsk prawosławnych błogostawi z górnych przestworzy ich wytrwałość i bezprzykładną odwagę. Zostaję zawsze Wam życzliwy

Alexander.“

Petersburg, 4. marca 1855.

(Ostatnie chwile Cesarza Mikołaja. — Rozkaz dzienny do księcia Menżykowa. — Akt łaski kozakom Dońskim.)

Ruski Inwalid ogłasza obszernie sprawozdanie o ostatnich chwilach Cesarza Mikołaja. Są to te same szczegóły, które ogłosił pruski *Staats-Anzeiger* a podane w naszej gazecie z d. 15. b. m. (nr. 61.) Do Cesarzewicza następcy tronu odezwał się Cesarz w te słowa: „Wiesz synu, że cała Moja troskliwość i wszystkie usiłowania moje zwrócone były ku dobru Rosyi. Chciałem dalej pracować tak, ażeby Ci zostawił państwo w najlepszym porządku, za-stońnięte od zewnętrznych niebezpieczeństw, zupełnie spokojne i szczęśliwe, ale widzisz w jakich czasach i wśród jakich okoliczności umieram. Tak się podobało Panu Bogu. Ciężko Ci będzie.“

Rozkaz dzienny teraźniejszego Cesarza względem odwołania księcia Menżykowa, jest następujący:

Jenerał-adju-tant, admirał książę Menżyków uchylony zostaje dla zniszczonego zdrowia na własne życzenie od urzędów naczelnego dowódcy znajdujących się w Krymie wojsk lądowych i morskich, szefa jeneralnego sztabu marynarki Jego Cesarskiej Mości i

generałnego gubernatora Finlandyi, z pozostaniem w urzędzie generalnego adjutanta i członka rady państwa. Naczelnym dowódcą armii południowej, generały adjutant, generał artylerji, książę Gorczaków II., mianowany jest naczelnym dowódcą znajdujących się w Krymie lądowych i morskich sił zbrojnych, z wszystkimi prawami, władzami i prerogatywami naczelnego dowódcy armii w czasach wojennych i równie z pozostawieniem w urzędzie naczelnego komendanta armii południowej. Komendant 5go korpusu piechoty, generał-adjutant, generał-piechoty Lüders I. mianowany komendantem południowej armii pod naczelnem dowództwem generał-adjutanta księcia Gorczakowa, z prawami odrębnego korpusu w czasach wojny.

Ruski Inwalid zawiera oprócz tego następujący dokument datowany dnia 3. marca:

„Najwyższy akt łaski Naszej miłej i wiernej armii Dońskiej. Ciężka strata, która tak niespodzianie dotknęła Rosję znajdzie boleśny odgłos w wdzięcznych sercach walecznych wojsk Dońskich. Nasz najmiłościwszy Ojciec nadał armii dońskiej w nieustającej dla niej życzliwości konstytucję, która zupełnie zabezpiecza jej pomyślność. Jeszcze niedawno raczył *Pan i Cesarz Mikołaj Pawłowicz* wyrazić się, że kocha śmiałych synów Donu i nimi się szczyci. — W dowód tych uczuć okazywał się Jego Cesarska Mość często w dońskim uniformie przed szeregami prawosławnego wojska. Chcąc armii dońskiej okazać nasze najszczerze uznanie za jej wierne i zaszczytne usługi, dajemy jej najtęskawiej ten sam uniform, który Cesarz nosić raczył. Niechaj ten dar przechowuje się z regaliami armii, niechaj także przyszłym pokoleniom służy za świętą wiekopomną pamiątkę.

Zostajemy walecznej armii dońskiej Naszą Cesarską łaską na zawsze życzliwy

Alexander.“

(Zeit.)

Turecja.

(Pocztą konstantynopolską. — Trzęsienie ziemi. — Porozumienie się z Sardynią. — Posel sardyński ambasadorem.)

W Konstantynopolu dało się czuć na dniu 28. z. m. o godzinie 3 w nocy gwałtowne wstrząśnienie ziemi, które trwało do 30 sekund, a później w przeciągu godziny jeszcze 3—4 razy nieco słabiej się ponawiało. Słychać, że kilka meczetów i murów po części się zapadło, po części zostało uszkodzonych.

Na dniu 24. i 25. z. m. dały się czuć także w Smyrnie i na wyspie Samos silne wstrząśnienia; bliższych wiadomości niema jeszcze o tem.

Journ. de Constantinople z 1. b. m. powiada o wywyższeniu posła sardyńskiego, barona Tecco, na nadzwyczajnego ambasadora i pełnomocnego ministra przy wysokiej Porcie, że mianowanie to nastąpiło w chwili, gdy armia piemoncka gotuje się wystąpić wspólnie z turecką, angielską i francuską przeciw wspólnemu nieprzyjacielowi w Krymie. Baron Tecco doręczył już ministrowi spraw zewnętrznych kopię swej nowej kredytowy razem z uwiadomieniem o zgonie obydwóch Królów i narodzeniu najmłodszego syna Króla; wkrótce będzie miał zaszczyt doręczyć Jego Mości Sułtanowi oryginalne listy wierzytelne.

Słychać z pewnością, że załatwiono już wszelkie trudności, z jakimi wielki Wezyr występował przeciw kontyngensowi piemonckiemu, i że pełnomocnicy piemonccy mieli już konferencję z tym dygnitarzem.

(Abbl. W. Z.)

Z teatru wojny.

(Stan i życie obozowe w Krymie.)

Journ. des Debats pisze: „Siłę wojsk sprzymierzonych na półwyspie chersoneskim można teraz, po nadesłaniu posiłków z Anglii i Francji, i ściągnięciu dwóch dywizji francuskich pozostałych rezerwą w Konstantynopolu, liczyć na 100.000 ludzi. Armia turecka, zostająca pod komendą Omera Baszy w Eupatoryi, wynosi 40.000 ludzi. Doliczywszy do tego nadchodzące ciągle jeszcze posiłki, a można śmiało powiedzieć, że liczba sprzymierzonych armii pomnoży się w ciągu tego miesiąca na 150.000 ludzi.

Armia rosyjska może zrównać się z tą siłą dopiero za przybyciem ostatnich posiłków wyprawionych z Odessy, Nikolajewa i Chersonu do Perekopu. W tej chwili liczy ona łącznie z załogą Sebastopola i innych miejsc warownych w Krymie najwięcej 100.000 ludzi, do strategicznych zaś działań niemają Rosjanie więcej nad 50 do 60.000 ludzi do dyspozycji. To wyjaśnia dostatecznie ich nieczynności od czasu bitwy pod Inkermanem, do której użyli 45.000 ludzi.

Niepodlega żadnej wątpliwości, że Rosjanie ucierpili niemniej od sprzymierzonych przez rozmaite słabości, od szkodliwych wpływów atmosferycznych, jako też dla braku żywności i furazju. Transporta w Krymie doznawały ciągłej przerwy dla błotnistych dróg tego kraju, który w ogóle niema żadnego murowanego gościńca. We właściwej Rosji, gdzie mrozy trwają bez przerwy przez 4 miesiące odbywa się transport z wielką łatwością saniami. Wcale inaczej zaś ma się rzecz w południowej Rosji a mianowicie na półwyspie krymskim. Najlepsze wyobrażenie o niepokonanych prawie trudnościach, z jakimi armia rosyjska walczyć musiała dla zaopatrzenia się w posiłki, żywność i amunicję, można powziąć z tego, że ciągnący się tylko 3 mile gościńiec z Bałakławy do obozu pod Sebastopolem był do niedawna jeszcze tak nieprzystępny, że armia angielska zostawała

przez kilka dni bez żywności, i że dla utrzymywania ognia baterji musiano kule i bomby transportować mułami a po części nawet za pomocą siły ludzkiej.

Teraz zbudowano już kolej żelazną na tej drodze; z obozu francuskiego wiedzie bity gościńiec do zatoki Kamieszy, a kilka innych gościńców łączy wszystkie obozy między sobą i z placami lądowania. Pod Bałakławą i Kamieszą wznoszą się baraki i namioty jak miasta pełne magazynów, ambulansów i warsztatów wszelkiego rodzaju, w których ludność po części wojskowa, a po części koczująca utrzymuje ciągły ruch i życie. Francuska administracja wojskowa z swemi kompaniami utworzonymi z żołnierzy należących do rozmaitych kategorii rzemieślnych, kazała pobudować piece piekarskie, w których piekarze jej pieką chleb bez ustanku; jej rzeźnicy sprawiają bydło i dzielą na przepisane porce; urzędnicy jej składają w wielkich barakach wędzone mięso, suchary, cukier, kawę, ryż, słowem wszystko, co w armii nosi nazwę suchych żywności; inni znowu zajmujący się potrzebami obozu i ekwipowaniem wojska przygotowują znaczne zapasy wszelkiego rodzaju efektów. Pułkom wydaje się wszystko za bonami wystawionemi od intendatury wojskowej. Markietanie pourządzali na prędce kawiarnie i traktynie, i sprzedają w nich niesłychanie drogo wszelkiego rodzaju artykuły i wiktuały tym, którzy swoją rację wojskową pragną jeszcze zakąsić jakim przysmakiem.

Obok ambulansów, piekarni, magazynów i t. p. wznoszą się warsztaty artylerji, inżynierów i marynarki, w których pracują bez ustanku kołodzieje, kowale, cieśle, rusznikarze i inni wojskowi rzemieślnicy. W czasie wojny, prowadzonej w dalekim kraju, niema nic szacowniejszego nad takie kompanie rzemieślników wszelkiego rodzaju, jakie posiada francuska administracja wojskowa, artylerji i korpus inżynierów. Infanterzysta francuski, zawsze wielce przydatny do robót ziemnych, da się z łatwością i przedko wykształcić na czynnego, wynalazczego robotnika, który potrafiłby doskonale postarać się o własną wygodę, usłuży jak najlepiej w biwoaku i w kuchni, i jeśli dłuższy czas bawi w jakim miejscu, zakłada nawet ogród warzywny, jak to robili nasi żołnierze w Algierji w kilku stacyach, które potem w formalne wsie się zamieniły.

Armia francuska zawiera w sobie żywoły wszelkich sztuk i rękodzieł, potrafi wystarczyć sama na każdym miejscu i reprezentuje tym sposobem zupełną cywilizację. Armii angielskiej zaś zbywa na tej organizacji administracyjnej, wojskowej i przemysłowej; jej żołnierze, tak nieustraszeni w walce, niedadzą się użyć tak łatwo do rozmaitych robót, jakich wymaga wojna a mianowicie oblężenie twierdzy. Anglia też widzi to dobrze i poznaje teraz błędy swej organizacji wojskowej, a nauczona własną szkodą nieomieszka zaradzić temu z całą gorliwością narodu, który niechce w niczem ustępować innym ludom, a mianowicie teraz, gdy wspólnie z Francją w tak ważnej wojnie postawiła na kartę swój honor i swoją potęgę.“

(Abbl. W. Z.)

Doniesienia z ostatniej poczty.

Czerniowiec, 16. marca. Według nadesłanych właśnie doniesień z Bessarabii z d. 12. marca, można wnosić ze wszystkich dotychczasowych przygotowań rządu rosyjskiego, że ewakuacja tej prowincji nastąpi na wypadek bez zdobycia oręża, w której to sprawie odbyła się przed kilką dniami rada wojenna w głównej kwaterze w Kiszienewie. Książę Gorczaków wyjeżdża do Krymu objąć dowództwo w miejsce księcia Menżykowa.

Petersburg, 16. marca. Osten-Sacken donosi z d. 8. b. m., że nieprzyjacieli niewyrządza twierdzy Sebastopolskiej żadnej szkody. Dnia 5. b. m. odniosły dwa szwadrony ułanów rosyjskich i 400 Kozaków pod Eupatoryą zwycięstwo na 8 szwadronami tureckimi.

Paryż, 16. marca. Na giełdzie obiegła pogłoska, że podróż Jego Mości Cesarza ma nastąpić d. 23. b. m., tudzież że w Madrycie wybuchło powstanie.

— 17. marca. Wczorajszy *Monitor* donosił, że Cesarz przyjmował generała Wedell. Dziennik urzędowy zawiera prócz tego raport z Warny z d. 9. b. m., według którego wydarzyło się w Sebastopolu kilka pożarów, zdaje się, że rosyjska załoga niewiedziała jeszcze o śmierci Cesarza Mikołaja.

Londyn, 16. marca. Raport lorda Raglana z d. 3. marca r. b. zawiera w treści co następuje: Rosjanie zatopili znowu dziewięć okrętów i wnoszą fortyfikacje bliżej baterji francuskich, pomnażają swe siły zbrojne na stronie północnej Sebastopola i rzeki Czernaja. Mrozy i śniegi nieustawały.

Na posiedzeniu parlamentu zapowiedział kanclerz skarbu przedłożenie bilansu finansowego dopiero po świętach wielkanocnych. Pamure zaprzeczał, jakoby okręta stały nieczynnie na czarnym morzu. Pakington wniósł bil względem wychowania.

(L. k. a.)

Wiadomości handlowe.

(Targ na bydło w Łwowie.)

Łwów, 20. marca. Spęd bydła rzeźnego na wczorajszym targu liczył tylko 82 sztuk wołów, których w 3 stadach z Dawidowa, na targowicę przypędzono. 80 wołów sprzedano na potrzeb miasta i płacono za woła, mogącego ważyć 14 kamieni mięsa i $1\frac{3}{4}$ kam. łożu, 195r., sztuka zaś, którą szacowano na $15\frac{3}{4}$ kamieni mięsa i 2 kam. łożu, kosztowała 231r.15k. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 20. marca.

	gotówka		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski . . . . . mon. konw.	5	49	5	52
Dukat cesarski . . . . . " "	5	53	5	57
Półimperyal zł. rosyjski . . . . . " "	10	8	10	12
Rubel srebrny rosyjski . . . . . " "	1	58	1	59
Talar pruski . . . . . " "	1	54	1	56
Polski kurant i pięciozłotówka . . . . . " "	1	24	1	25
Galicyj. listy zastawne za 100 zr.	93	55	94	24
Galicyjskie Obligacje indem.	72	55	73	25
5% Pożyczka narodowa	85	30	86	15

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 20. marca 1855.

	złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po . . . . . m. k.	94	—
" sprzedał " " 100 po . . . . . " "	94	30
" dawał " " za 100 . . . . . " "	—	—
" żadał " " za 100 . . . . . " "	—	—

Wiedeński kurs papierów.

Dnia 16. marca.

		złr.	kr.	w przecięciu
Obligacje długu państwa 5%	za sto	82 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{4}$	82 $\frac{3}{4}$
detto pożyczki narod. 5%	"	86 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{16}$	86 $\frac{3}{8}$
detto z r. 1851 serya B. 5%	"	—	—	—
detto z r. 1853 z wypłatą 5%	"	—	—	—
Obligacje długu państwa . . . . . 4 $\frac{1}{2}$ %	"	—	—	—
detto detto 4%	"	—	—	—
detto z r. 1850 z wypłatą 4%	"	—	—	—
detto detto detto 3%	"	—	—	—
detto detto . . . . . 2 $\frac{1}{2}$ %	"	—	—	—
Pożyczka z losami z r. 1834	"	120	—	120
detto detto z r. 1839	"	105 $\frac{5}{8}$	1 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{2}$
detto detto z r. 1854	"	—	—	—
Obl. wiedz. miejskiego banku . . . . . 2 $\frac{1}{2}$ %	"	—	—	—
Obl. lomb. wen. pożyczki z r. 1850 . . . . . 5%	"	—	—	—
Obl. indem. Niż. Austr. 5%	"	—	—	—
detto krajów koron. 5%	72 $\frac{1}{2}$	—	—	72 $\frac{1}{2}$
Akcyje bankowe	1013	1014	1015	1014
Akcyje n. a. Tow. eskp. na 500 złr.	—	—	—	—
Akcyje kolei żel. Ces. Ferdynanda na 1000 złr. . . . . 1937 $\frac{1}{2}$	—	—	—	1937 $\frac{1}{2}$
Akcyje kolei żel. Głognickiej na 500 złr.	—	—	—	—
Akcyje kolei żel. Edynburskiej na 200 złr.	—	—	—	—
Akcyje kolei Budzińsko-Lincko-Gmundzkiej na 250 złr.	—	—	—	—
Akcyje Dunajskiej żeglugi parowej na 500 złr. 547	—	—	—	547
Akcyje austr. Lloydów w Tryeście na 500 złr.	—	—	—	—
Galicyjski listy zastawne po 4% na 100 złr.	—	—	—	—
Renty Como	—	—	—	—

Wiedeński kurs weksłów.

Dnia 16. marca.

		złr.	kr.	w przecięciu
Amsterdam za 100 holl. złotych	104 $\frac{1}{4}$	—	—	104 $\frac{1}{4}$ 2 m.
Augsburg za 100 złr. kur.	125 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{1}{4}$	125 $\frac{1}{2}$ uso.
Frankfurt n. M. za 120 fl. na stopę 24 $\frac{1}{2}$ fl.	124 $\frac{1}{4}$	1 $\frac{1}{2}$	125	124 $\frac{1}{4}$ 3 m.
Genua za 300 lire nowe Piemont.	—	—	—	—2 m.
Hamburg za 100 Mark. Bank.	92 $\frac{3}{4}$	7 $\frac{1}{4}$	93	92 $\frac{7}{8}$ 2 m.
Lipsk za 100 talarów	—	—	—	—2 m.
Liwna za 300 lire toskań.	122 $\frac{1}{4}$	—	—	122 $\frac{1}{4}$ 2 m.
Londyn za 1 funt sztrl.	12-12	14	16	12-14 2 m.
Lyon za 300 franków	—	—	—	—2 m.
Medyolan za 300 lire austr.	124 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{1}{4}$	—	124 $\frac{1}{4}$ 2 m.
Marsylia za 300 franków	—	—	—	—2 m.
Paryż za 300 franków	146 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{8}$	147	146 $\frac{7}{8}$ 2 m.
Bukareszt za 1 złoty Para	—	—	—	—31 T. S.
Konstantynopol za 1 złoty Para	—	—	—	—T. S.
Cesarskie dukaty	31	—	—	31 Agio.
Ducaten al marco	—	—	—	—Agio.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 17. marca o pierwszej godzinie po południu.

Amsterdam — Augsburg 125. — Frankfurt 124 $\frac{3}{4}$. — Hamburg 93 l. — Liwna — Londyn 12.15. — Medyolan 124 $\frac{3}{4}$. — Paryż 147.
Obligacje długu państwa 5% 82 $\frac{3}{16}$ — 82 $\frac{1}{4}$. Detto S. B. 5% 95 — 96.
Detto pożyczki narod. 5% 86 $\frac{1}{4}$ — 86 $\frac{3}{8}$. Detto 4 $\frac{1}{2}$ % 71 $\frac{1}{8}$ — 71 $\frac{3}{4}$. Detto 4% 64

KRONIKA.

Najnowszy trybunał sądowy i kasacyjny zawyrokował w pewnym przypadku prawa cywilnego, że nie wolno bynajmniej przedsięwziąć budowy wodnej bez poprzedniego pozwolenia ze strony upoważnionej do tego władzy cywilnej, a potem dopiero dowodzić w drodze procesu cywilnego, że budowa ta nie jest szkodliwą; pokrzywdzony tem sąsiad ma raczej prawo nie wchodzić w rozbiór rzeczywiście wyrządzonej szkody żądać według §. 340 powsz. kodexu cywilnego przywrócenia dawnego stanu.

— Dzienniki petersburskie ogłaszają następujący ceremoniał pogrzebowy:

Pochód rozpoczyna komenda rozmaitych pułków gwardyjskich, urzędnicy i paziowie; następują chorągwie z godłami i herbami według porządku księstw, prowincji i gubernii, poczem idą herby Szlezewiku i Holsztynu, Tauryi, Sybiru, Finlandyi, Polski, Astrakanu, Kazanu, Nowogrodu, Włodzimiru, Kijowa i Moskwy, niesione przez urzędników pierwszej klasy. Dalej rozmaite korporacje, jako-to marynarze, obywatele, kupcy, urzęda miejskie, szlachta petersburska i urzędnicy gubernii petersburskiej. Ośmy oddział stanowi rosyjsko-amerykańska kompania, towarzystwo ekonomiczne, cesarskie stowarzyszenie publicznej troskliwości i więzień. Następują członkowie petersburskiej rady opiekuńczej, urzędnicy rozmaitych miastrystów i kancelaryi, sekretarze państwa, członkowie rady państwa z prezydentem swoim; dalej orderzy świętej pamięci Cesarza — 34 zagranych (między temi nie znajduje się order złotego runa) i 10 krajowych (między którymi mały krzyż orderu świętego Jerzego przyjęty po upływie 25ciu lat służby) — tudzież korony, insygnia itd. Przed karawanem, przy którym asystować mają generałowie-adjutanci i jenerałowie ze świty cesarskiej, postępować będzie wszystkie duchowieństwo z metropolita na czele. Za ciałem iść będzie bezpośrednio Cesarz Alexander II. w asystencji obu najstarszych generał-adjutantów, ministra Dworu cesarskiego, ministra wojny, inspektora inżynierów i artylerji, generała-kwatermistrza i generała dniówki. Dalej trzej wielcy książęta Konstanty, Mikołaj i Michał, książę Jerzy Meklenburg-Strelitz, Arcyksiążę Wilhelm austriacki, książę Karol z Prus w asystencji po obu stronach generał-adjutantów, jenerałów świty i adjutantów skrzydłowych. Obie Cesarzowe i W. księżniczki z obecnymi w Petersburgu księżniczkami jechać będą w powozie, a za nimi Damy nadworne. Komendy gwardyi zamkną nareszcie pochód pogrzebny przeciągający z pałacu zimowego do cytadeli świętego Piotra i Pawła, gdzie w kościele katedralnym spoczywają zwłoki Cesarzów rosyjskich. — Na cześć i w pamięć Cesarza zmarłego otrzyma zbudowany przezeń pierwszy i jedyny most ciosowy na Newie nazwę „Mostu Mikołaja.“

— 64 $\frac{1}{2}$ Detto z r. 1850 z wypłatą 4% — — — Detto z r. 1852 4% — — — Detto Głognickie 5% 91 $\frac{3}{4}$ — 91 $\frac{7}{8}$. Detto z r. 1854 5% — — — Detto 3% 49 $\frac{1}{2}$ — 49 $\frac{3}{4}$. Detto 2 $\frac{1}{2}$ % 40 $\frac{1}{2}$ — 40 $\frac{3}{4}$. Detto 1% 16 $\frac{1}{2}$ — 16 $\frac{3}{4}$. Obl. indem. Niż. Austr. 5% 82 — 82 $\frac{1}{2}$. Detto krajów kor. 5% 72 $\frac{1}{4}$ — 77. Pożyczka z r. 1834 219 — 219 $\frac{1}{2}$. Detto z r. 1839 119 $\frac{3}{4}$ — 120. Detto z 1854 105 — 105 $\frac{1}{16}$. Obl. bank. 2 $\frac{1}{2}$ % 58 — 58 $\frac{1}{2}$. Obl. lom. wen. pożycz. r. 1850 5% 100 — 101. Ake. bank. z ujmą 1015 — 1017. Detto bez ujm. — — — Akcyje bankowe now. wydania — — — Akcyje banku eskomp. 90 $\frac{1}{4}$ — 90 $\frac{1}{2}$. Detto kolei żel. półn. Ces. Ferdynanda 193 $\frac{3}{4}$ — 193 $\frac{7}{8}$. Wied.-Rabskie 113 $\frac{1}{2}$ — 114. Detto Budzińsko-Lincko-Gmundzkiej 250 — 251. Detto Tyrnawskiej 1. wydania 23 — 25. Detto 2. wydania 35 — 38. Detto Edynbursko-Neusztadzkiej 91 $\frac{1}{2}$ — 91 $\frac{3}{4}$. Detto żeglugi parowej 547 — 549. Detto 11. wydania — Detto 12. wydania 544 — 546 Prior. obl. Lloydów (w srebrze) 5% 94 — 94 $\frac{1}{4}$. Północn. kolei 5% 86 — 86 $\frac{1}{2}$. Głognickie 5% 81 — 82. Obligacje Dun. żeglugi par. 5% 84 — 84 $\frac{1}{2}$. Detto Lloydów 558 — 560. Detto młyn parowego wiedeń. 132 — 133 Renty Como 13 — 13 $\frac{1}{4}$. Esterhazego losy na 40 złr. 83 $\frac{1}{2}$ — 83 $\frac{3}{4}$. Windischgrätz losy 29 $\frac{3}{8}$ — 29 $\frac{5}{8}$. Waldsteina losy 28 $\frac{3}{4}$ — 29. Kegliewicha losy 12 — 12 $\frac{1}{4}$. Cesarskich ważnych dukatów Agio 30 $\frac{3}{4}$ — 31.

(Kurs pieniężny na giełdzie wiedeńskiej d. 17 marca o pół do 2. po południu.)

Ces. dukatów stoplowanych agio 30 $\frac{3}{4}$. Ces. dukatów obrączkowych agio 30 $\frac{1}{4}$. Ros. imperyały 10.3. Srebra agio 26 $\frac{3}{4}$ gotówką.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 20. marca.

Obligacje długu państwa 5% 81 $\frac{15}{16}$; 4 $\frac{1}{2}$ % 71 $\frac{1}{4}$; 4% —; 4% z r. 1850 — 3% —; 2 $\frac{1}{2}$ % —. losowane obligacje 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 —. Wied. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcyje bank. 1010. Akcyje kolei półn. 1929. Głognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej —. Lloyd —. Galic. l. z. w Wiedniu —. Akcyje niż.-austr. Towarzystwa eskomp. 500 złr. — złr.

Amsterdam l. 2. m. 104 $\frac{1}{2}$. Augsburg 126 $\frac{1}{4}$ l. 3. m. Genua — l. 2. m. Frankfurt 125 $\frac{3}{8}$ l. 2. m. Hamburg 93 $\frac{1}{4}$ l. 2. m. Liwna — l. 2. m. Londyn 12.19 l. 3. l. m. Medyolan —. Marsylia —. Paryż 147 $\frac{3}{4}$. Bukareszt —. Konstantynopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. 31 $\frac{3}{4}$. Pożyczka z roku 1851 5% lit. A. — lit. B. —. Lomb. —; 5% niż. austr. obl. indem. 72 $\frac{1}{2}$; innych krajów koron. —; renty Como —; Pożyczka z roku 1854 104 $\frac{9}{16}$. Pożyczka narodowa 85 $\frac{3}{4}$. C. k. austr. akcyje skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 677 fr.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 20. marca.

Hr. Cetner Albert, z Podkamienia. — PP. Pawlikowski Emil, z Brzeżan. — Kruszewski Henryk, z Żółkwi. — Nahujowski Antoni, z Czernicy. — Strzelecki Eug., z Mikołajowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 20. marca.

Hr. Badeni Alex, do Złoczowa. — Hr. Wikenburg Artur, c. k. rotmistrz, do Czerniowiec. — Br. Brunicki Konst., do Derewacz. — PP Cielecki Wład., do Byczkowiec. — Michałowski Antoni, do Maluszowiec. — Krajewski Nikazy, do Turzego. — Cudenhofen, c. k. generał-major, do Stryja.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 19. marca.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zrana	324.13	+ 1.1°	90.5	południowy sł.	pochmurno
2 god. pop.	323.24	+ 5.0°	70.8	połud.-zach. "	"
10 god. wie.	323.73	+ 0.9°	79.2	zachodni "	"

Opadnięcie w 24 godz. 1.95.

TEATR.

Dziś: dnia 21. marca 1855, na dochód zasłużonego artysty Szczęsnego Starzewskiego, który 50ty rok przy tutejszej scenie zostaje — dany będzie dramat w pięciu aktach przez Fryderyka Soulié napisany: „Wychowanie Rzemieślnika.“